

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอ บ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

Guidelines for the School Administration in accordance with Sufficiency
Economy Philosophy in Ban Rai District under Uthai Thani Primary
Educational Service Area Office 2

จรรยา ทีपालา¹

Janya Teepala

Received: September 25, 2020

Revised: November 08, 2020

Accepted: November 12, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 51 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน ครูและบุคลากร จำนวน 590 คน รวมทั้งสิ้น 637 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน ครูและบุคลากร จำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 243 คน ได้มาโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มเปรียบเทียบสัดส่วนอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คุณภาพของเครื่องมือมีความเที่ยงเท่ากับ 0.99 เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการประชุมสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสุดท้ายด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้ 2.1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakorn Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: janya.t@nsru.ac.th, Tel. 095-2050879

ควรจัดการประชุมวางแผนในแผนปฏิบัติการประจำปีและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 2.2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการสร้างเครือข่ายร่วมกัน เพื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย 2.3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และ 2.4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยน ส่งเสริมให้เป็นวิทยากร และเผยแพร่ผลงานของตนเอง

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2

Abstract

This research paper aimed to study the problems and guidelines of the school administration according to the philosophy of sufficiency economy. The population was the school administrators and teachers of 51 schools. They were all 637 people divided into 47 school administrators and 590 teachers and personnel. A sample of 47 school administrators and 196 teachers and personnel cases were drawn from Schools in Ban Rai District under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 2 by opening a ready-made schedule of Crazy and Morgan Krejcie & Morgan and using simple randomization. Tools used in this research were a checklist questionnaire and 5-level approximation scale model with the validity at 0.99. Data were collected and analyzed by using statistics as follows: frequency, percentage, mean and standard deviation. Guidelines for the school administration according to the philosophy of sufficiency economy were proposed by the group discussion meeting using content analysis. The results of the research were as follows: 1. the problems of school administration according to the philosophy of sufficiency economy, overall, were at a moderate level. As classified by each side, it was found that curriculum and learning activities were at the highest level followed by the management of schools, organizing activities for student development, and finally, personnel development respectively, and 2. guidelines of the school administration according to the philosophy of sufficiency economy were as follows: 1) in the aspect of the school administration, planning meetings should be held in the annual action plan and put the policy into practice, 2) in the aspect of curriculum and learning activities, there should be a network together to disseminate learning materials or learning activities that were integrated through social media, 3) in the aspect of

organizing learner development activities, there should be supervision, monitoring and continual improvement of the performance, and 4) in the aspect of personnel development of the schools, there should be a meeting, seminar, and knowledge sharing, encouraging to be a speaker, and publishing their own works.

Keywords: Guidelines for the School Administration, Sufficiency Economy Philosophy
Uthai Thani Primary Educational Service Area 2

บทนำ

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้ชาวไทยมาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว มีการตั้งคำถามว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร เพราะเหตุอันใดพระองค์ท่านจึงทรงมีพระเมตตาพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย และในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 เป็น 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) สู่การปฏิบัติ โดยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในระยะ 20 ปี ซึ่งมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวข้องกับกร ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และมีแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่าง

รอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อุดหนุน พากเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และในยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการกำหนดตัวชี้วัดให้สถานศึกษา จัดทำหลักสูตร หาแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเอง และผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป และได้เริ่มดำเนินการขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 นั้น คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการพัฒนาและขยายผลให้มี “สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ไม่น้อยกว่า 800 แห่งทั่วประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2552 และสถานศึกษาทุกแห่งน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาภายในปี พ.ศ. 2554 และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ข้างต้น คณะทำงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้ร่วมมือกันพัฒนาสื่อเรียนรู้ต่าง ๆ และวิทยากรขับเคลื่อนขยายผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน และพัฒนาเครื่องมือประเมิน “สถานศึกษาพอเพียง” สำหรับผู้ประเมินของหน่วยงานต้นสังกัดที่มีสถานศึกษาในการกำกับดูแล เพื่อให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนในระยะแรก และมีสถานศึกษาในสังกัดก็ได้ดำเนินการขยายผลเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) อย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปัจจุบันมีสถานศึกษาพอเพียงจากทุกสังกัดทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2559 จำนวน 23,796 แห่ง และในปี 2561 กระทรวงศึกษาธิการ โดย

หน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้ดำเนินการประเมินผลสถานศึกษาที่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกจำนวน 872 แห่ง (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ได้นำนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มากำหนดทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดพันธกิจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงตั้งแต่ ปี 2550-2561 จำนวน 121 แห่ง มีสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินและประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียงทั้งหมด จำนวน 104 แห่ง และมีสถานศึกษาผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกระทรวงศึกษาธิการ ในปี 2559 จำนวน 1 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2, 2561) โรงเรียนในอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงจำนวน 51 แห่ง มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินและประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียงจำนวน 44 แห่ง และมีสถานศึกษาผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดทัพหมื่น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว ทางสถานศึกษาจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นอย่างดี ถือว่าเป็นภาระกิจและหน้าที่ของผู้บริหารและคณะครูทุกท่านที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้สู่การลงมือปฏิบัติ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งทุกโรงเรียนในอำเภอบ้านไร่ก็จะประสบปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้าง อย่างเช่น งบประมาณในการดำเนินงานระยะเวลาในการดำเนินงานความรู้ของผู้ถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อที่จะนำมาหาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2. เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารจัดการสถานศึกษา 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 51 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน ครูและบุคลากร จำนวน 590 คน รวมทั้งสิ้น 637 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน ครูและบุคลากร จำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 243 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan และทำการสุ่มเปรียบเทียบสัดส่วนอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แล้ว นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.66-1 มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในเขตพื้นที่โรงเรียนอนุบาลลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี และมีบริบทที่คล้ายคลึงกันที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พิสนุ พองศรี, 2549) เพื่อหาค่าความเที่ยง ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนในอำเภอบ้านไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 243 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ แจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยนำผลมาสรุปจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 มากำหนดหัวข้อการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหาร

สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยนำปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาสร้างเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยมี อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ครูผู้เชี่ยวชาญ/ครูผู้สอน จำนวน 3 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอผล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) S.D. = 1.20 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสุดท้ายด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่ามีปัญหาบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) S.D. = 1.21 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี รองลงมาคือ สถานศึกษามีการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน และอันดับสาม คือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่ามีปัญหาบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) S.D. = 1.12 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือคณะครูมีการพัฒนาคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และอันดับสามคือสถานศึกษาได้จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่ามีปัญหาบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) S.D. = 1.24 เมื่อ

พิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษามีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และอันดับสาม คือ สถานศึกษานำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) S.D. = 1.23 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษามีการขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจกรรมหน้าที่ของบุคลากรตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ สถานศึกษานำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และอันดับสาม คือ ผู้บริหารกำหนดให้มีแผนงาน/โครงการ พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ต้องมีการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และมีหลักธรรมาภิบาล และมีการกำกับติดตามการรายงานผลการจัดกิจกรรม โดยมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานในการปฏิบัติงานต่อไป และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมบูรณาการ ในทุกกลุ่มสาระ ทุกชั้นปี ที่เหมาะสมกับช่วงวัย ตามบริบทของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายร่วมกันกับโรงเรียนข้างเคียงหรือชุมชน เพื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงและสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแผนงานแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ไปใช้กับนักเรียนมีการปรับปรุงการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน กำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยมีการแต่งตั้ง

คณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษามีการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนและสร้างข้อตกลงการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม/เกณฑ์ในการปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมการอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากรและชุมชน ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีปัญหาสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาส พัฒนศิริ (2560) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ปัญหาการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันสถานศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือในการประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย และคณะกรรมการไม่เข้าใจการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติงานประจำปีที่เห็นผลอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิปกรณ์ บุญทัน (2562) พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความจำเป็นมากที่สุด คือ การสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ จัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อนำสู่การปฏิบัติตามนโยบาย จัดให้มีการมอบหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและนำผลการติดตามไปใช้ในการปรับปรุงในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Geoffrey Lamberton (2005) พบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก การศึกษากระบวนการตัดสินใจภายในการดำเนินงานขององค์กรภายในกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ถูกนำไปกำหนดการทำการตัดสินใจภายในกรอบความพอเพียงอย่างยั่งยืน ข้อเสนอของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือแนวคิดความพอเพียงอย่างยั่งยืนจะเป็นการเสริมให้มุมมองของเกณฑ์ทางเศรษฐกิจแนวใหม่ไปกำหนดอุปสรรค

ต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ทางสังคมและนิเวศวิทยา ที่จะถูกนำไปสู่การแปลความหมายร่วมกัน ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่ามีปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ ปัญหาครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีการรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะครูไม่เข้าใจหรือไม่มีแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการในทุกวิชา และทุกกลุ่มสาระ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราชภัฏธานี กิมเสาร์ (2561) พบว่า โรงเรียนควรให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและการนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ โดยการจัดส่งครูเข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงาน เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่ามีปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด คือปัญหาการนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีคณะกรรมการในการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จึงทำให้ไม่มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงและพัฒนา นอกจากนี้ผู้บริหารและคณะครูอาจให้ความสำคัญในการประเมินผลเพื่อนำผลกลับมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่มากเท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และอาจขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร จงเพียร (2556) พบว่า มีปัญหาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีแนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง คือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการกำหนดนโยบายโดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมพิจารณา มีระบบนิเทศติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ครูทุกคน จัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่ามีปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด ปัญหาการขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากรตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดการสนับสนุน ความรู้ความเข้าใจและไม่มีการจัดทำโครงการขยายผลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ผลงาน บางส่วนอาจไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจหน้าที่ที่เห็นผลอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพรรณ แสงดาว (2562) พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรสนับสนุนครูทุกคนในการพัฒนาการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ การเข้ารับฟังการบรรยายที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ต้องมีการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และมีหลักธรรมาภิบาล และมีการกำกับติดตามการรายงานผลการจัดกิจกรรม โดยมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานในการปฏิบัติงานต่อไป และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีชล ร้ายไพรี (2558) พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษานำแนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยกำหนดแผนการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมที่ส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่ายการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ 2) การนำไปสู่การปฏิบัติ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่ายโดยจัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางเศรษฐกิจพอเพียง 4) การติดตามและประเมินผล โดยการพัฒนาดัชนีตัวชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมบูรณาการ ในทุกกลุ่มสาระ ทุกชั้นปี ที่เหมาะสมกับช่วงวัยตามบริบทของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายร่วมกันกับโรงเรียนข้างเคียงหรือชุมชน เพื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของราชฤทธิ์ธานี กิมเสาร์ (2561) พบว่า ข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนควรให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและการนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจัดส่งครูเข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงาน เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรจะมีการส่งเสริมให้ครูสร้าง และพัฒนาปรับปรุงสื่อการ

สอนให้เหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การประยุกต์ใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษา ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุง ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุครัตน์ กุมขุมทต (2559) พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางให้สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อน และให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนและสร้างข้อตกลงการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม/เกณฑ์ในการปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมการอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากรและชุมชน ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมานิตย์ พานแสวง (2561) พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการจัดสรรงบประมาณจะได้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ วางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรมีการบริหารงานโดยใช้กระบวนการตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในทุกขั้นตอน
2. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนสอนที่เป็นปัจจุบัน และส่งเสริมการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ ประสานความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายร่วมกันกับโรงเรียนข้างเคียง หรือชุมชน เพื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโซเชียลมีเดีย
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาควรมีจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครู นักเรียน และชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายการขยายผล

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการศึกษาการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จริงที่สุดมาใช้ในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน
2. ควรมีการศึกษาการส่งเสริมให้ครูได้รับการเผยแพร่ผลการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook เว็บไซต์โรงเรียน และอื่น ๆ เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคคลอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ
- จุฑามาส พัฒนศิริ. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธิปกรณ บัญทัน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิสนุ ฟองศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เทียมฝาการพิมพ์.
- มานิตย์ พานแสวง. (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ราษฎร์ธานี กิมเสาร์. (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ศรีชล ร้ายโพรี. (2558). *ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2562). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก http://101.109.41.154/prutt2/aspboard_Question.asp?GID=856
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.
- สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก www.moe.go.th

- สุदारัตน์ กุมขุนทด. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุนทร จงเพียร. (2556). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อรวรรณ แสงดาว. (2562). *การศึกษบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Lamberton, G. (2005). Sustainable sufficiency: An internally consistent version of sustainability. *Sustainable Development*, 13(1), 53-68.

